

Социјална заштита
Social welfare



30 Социјална заштита

Social welfare

Методолошка објашњења <i>Methodological explanations</i>	465
---	-----

ТАБЕЛЕ TABLES

30.1. Корисници, облици и услуге социјалне заштите <i>Beneficiaries, forms and services of social welfare</i>	467
30.2. Малољетни корисници према категоријама у 2013. <i>Minor beneficiaries by category in 2013</i>	467
30.3. Пунољетни корисници према категоријама у 2013. <i>Adult beneficiaries by category in 2013</i>	467
30.4. Облици и услуге социјалне заштите проведене у 2013. – малољетни корисници <i>Forms and services of social welfare conducted in 2013 – minor beneficiaries</i>	468
30.5. Облици и услуге социјалне заштите проведене у 2013. – пунољетни корисници <i>Forms and services of social welfare conducted in 2013 – adult beneficiaries</i>	470
30.6. Установе социјалне заштите и корисници <i>Social welfare institutions and beneficiaries</i>	471
30.7. Запослени у центрима за социјални рад и установама социјалне заштите <i>Employees in social work centres and social welfare institutions</i>	472
30.8. Додатак на дјecu <i>Child's allowance</i>	472

ОБЈАВЉИВАЊЕ

Годишње публикације: Социјална заштита, тематски статистички билтен
Корисници додатка за дјecu, статистичко саопштење
Корисници социјалне заштите, статистичко саопштење
Установе социјалне заштите, статистичко саопштење
Ово је Република Српска
Статистички годишњак Републике Српске

PUBLISHING

Annual publications: *Social Welfare, thematic statistical bulletin*
Users of child benefit, statistical release
Social welfare beneficiaries, statistical release
Institutions of social welfare, statistical release
This is Republika Srpska
Statistical Yearbook of Republika Srpska

Методолошка објашњења

Извори и методе прикупљања података

Подаци о малолетним и пунолетним корисницима социјалне заштите и спроведеним облицима и услугама социјалне заштите прикупљају се годишњим извјештајима од центара за социјални рад и служби социјалне заштите у општинама које немају центар за социјални рад.

Подаци о домовима за дјецу и омладину, установама за инвалидна малолетна и пунолетна лица и лица ометена у развоју, установама за одрасле старије особе прикупљају се на основу годишњих статистичких извјештаја.

Подаци о додатку на дјецу, као посебном облику заштите дјецe и омладине добијени су на основу извјештаја Јавног фонда дјечије заштите.

Обухватност и упоредивост података

Статистичким извјештајима социјалне заштите покривене су области 87 и 88 Класификације дјелатности КД БиХ 2010.

Подаци о корисницима и облицима социјалне заштите односе се на податке добијене од центара за социјални рад за период 2000–2008. године. Од 2009. године, подаци се односе се на центре за социјални рад и службе социјалне заштите у општинама које немају центар за социјални рад.

Подаци о корисницима и облицима социјалне заштите као и подаци о установама социјалне заштите, односе се на календарску годину, према стању на дан 31.12.

Дефиниције

Центри за социјални рад су установе које према Закону о социјалној заштити, врше јавна овлашћења и обављају стручне послове у провођењу социјалне заштите и социјалног рада, породичне и дјечије заштите.

Службе социјалне заштите обављају стручне послове у провођењу социјалне заштите корисника.

Домови за дјецу и омладину пружају услуге збрињавања, здравствене заштите, васпитања и помоћи у образовању и оспособљавању за рад дјецe без родитељског старања, као и дјецe чији је развој угрожен породичним приликама, све до успостављања услова за повратак дјетета у властиту породицу или збрињавања у усвојилачкој или другој породици, односно до оспособљавања за самосталан живот.

Установе социјалне заштите за инвалидну дјецу и омладину ометену у психичком и физичком развоју пружају услуге смјештаја, исхране, његе, здравствене заштите, рехабилитације, васпитања и образовања и оспособљавања дјецe за рад у складу са њиховим могућностима.

Установе социјалне заштите за одрасла инвалидна лица обезбеђују потпуно или трајно збрињавање, здравствену заштиту, радно ангажовање, креативне, културне и забавне активности, радну и окупациону терапију у складу са њиховим преосталим способностима, као и професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалидних лица.

Methodological explanations

Sources and methods of data collection

Data on minor and adult beneficiaries of social welfare and performed forms and services of social welfare are collected through annual reports from social work centres, and social services in those municipalities which do not have social work centres.

Data on children and youth's homes, institutions for disabled minors and adults and handicapped persons, as well as data on institutions for the elderly, are collected on the basis of annual statistical reports.

Data on children's allowance as a special form of children and youth's care are obtained on the basis of the report from Public Child Care Fund.

Coverage and comparability of data

Statistical reports in the domain of social welfare cover divisions 87 and 88 of the Classification of Economic Activities. KD BiH 2010.

Data on beneficiaries and forms of social welfare refer to the data obtained from social work centres for the period 2000-2008. Since 2009, data refer to social work centres, and social services in those municipalities which do not have social work centres.

Data on beneficiaries and forms of social welfare, as well as data on social welfare institutions, refer to the calendar year, as of December 31st.

Definitions

Social work centres are institutions which, according to the Law on Social Welfare, give public warrants and perform professional work related to social welfare and social work, and family and children's care.

Social services perform professional tasks concerning implementation of social welfare provided for beneficiaries.

Children and youth's homes provide services of care, health care, upbringing and help during education and professional training for children deprived of parental care, as well as children whose development is disadvantaged by family situation, until there are conditions for them to return to their own families or until they are provided for in a family which adopts them or in some other family, that is, until they are capable for independent living.

Social welfare institutions for disabled children and mentally and physically handicapped youth provide accommodation, food, care, health care, rehabilitation, upbringing and education, as well as professional training for children, in accordance with their capabilities.

Social welfare institutions for disabled adults provide complete or permanent care, health care, work engagement, creative, cultural and entertainment activities, work and occupational therapy according to their remaining capabilities, as well as professional rehabilitation and employment of disabled persons.

Домови за пензионере и друга одрасла лица својим корисницима обезбеђују становање, исхрану, његу, здравствену заштиту, културно-забавне, рекреативне, окупационе и друге активности, услуге социјалног рада и друге услуге зависно од потреба, способности и интересовања корисника.

Корисником социјалне заштите се сматра свако лице које се налази у стању социјалне потребе и које је у току извјештајне године једном или више пута користило одређене облике и мјере социјалне заштите и услуге социјалног рада.

Корисници су разврстани у двије основне узрасне групе – малолјетни и пунољетни корисници. У оквиру ових група дате су подгрупе према одређеним категоријама корисника тј. према његовом основном стању социјалне потребе у којој се налази.

Под обликом, мјером или услугом подразумева се сваки случај спроведене заштите на основу закона и прописа из ове области од стране центра за социјални рад или службе социјалне заштите.

Подаци о облицима, мјерама и услугама односе се на број спроведених односно коришћених облика, мјера и услуга у извјештајном периоду, а не на број лица. Једно исто лице може се појавити више пута као корисник тј. онолико пута колико је пута користило неки од облика, мјера и услуга у току извјештајне године. Ако лице више пута користи исти облик, мјеру или услугу, биће обухваћено само једном. Ако лице користи више облика, мјера или услуга обухватиће се код сваког облика, односно мјере или услуге.

Homes for pensioners and other adults provide accommodation, food, care, health care, cultural, entertainment, recreational, occupational and other activities, social work services and other services to their users, depending on their needs, capabilities and interests.

Social welfare beneficiary is any person who is in the state of social need, and who used certain forms and measures of social welfare and social work services at least once during the reporting year.

Beneficiaries are classified into two main age groups – minor and adult beneficiaries. These groups are divided into subgroups by certain beneficiary categories, that is, by main state of need they are in.

Form, measure or service is any case of performed social welfare, in accordance with the law and regulations in this domain, in social work centre or social welfare services.

Data on forms, measures and services refer to the number of performed or used forms, measures and services during the reporting period, not to the number of persons. One person can appear a few times as a beneficiary, that is, as many times as he/she used some of the forms, measures and services during the reporting year. If a person uses the same form, measure and service, he/she will be included only once. If a person uses more forms, measures and services, he/she will be included for each of these forms, measures and services.

30.1. Корисници, облици и услуге социјалне заштите
Beneficiaries, forms and services of social welfare

	Корисници социјалне заштите <i>Beneficiaries of social welfare</i>			Облици и услуге социјалне заштите <i>Forms and services of social welfare</i>		
	укупно <i>total</i>	малољетни корисници <i>minor beneficiaries</i>	пунољетни корисници <i>adult beneficiaries</i>	укупно <i>total</i>	малољетни корисници <i>minor beneficiaries</i>	пунољетни корисници <i>adult beneficiaries</i>
1999	183 590	35 234	148 356	118 404	16 600	101 804
2000	174 114	33 211	140 903	64 742	14 159	50 583
2001	184 126	48 789	135 337	77 471	20 233	57 238
2002	214 595	56 572	158 023	81 800	16 361	65 439
2003	259 959	64 604	195 355	93 169	13 673	79 496
2004	250 532	68 751	181 781	149 033	58 644	90 389
2005	278 383	73 597	204 786	105 048	23 809	81 239
2006	292 625	83 223	209 402	124 642	29 985	94 657
2007	307 313	87 925	219 388	141 358	39 174	102 184
2008	330 542	95 267	235 275	138 361	31 886	106 475
2009	340 542	92 410	248 132	150 097	41 699	108 398
2010	358 663	99 335	259 328	148 286	39 912	108 374
2011	350 544	104 615	245 929	138 277	37 369	100 908
2012	376 802	110 921	265 881	133 568	38 429	95 139
2013	228 801	74 910	153 891	127 564	35 175	92 389

30.2. Малољетни корисници према категоријама у 2013.¹⁾
Minor beneficiaries by category in 2013¹⁾

	Укупно <i>Total</i>	Мушки <i>Male</i>	Женски <i>Female</i>
УКУПНО / TOTAL	74 910	37 867	37 043
Угрожени породичном ситуацијом / <i>Disadvantaged by family situation</i>	38 754	18 385	20 369
Са сметњама у психичком и физичком развоју / <i>Mentally and physically handicapped persons</i>	5 109	2 779	2 330
Друштвено-неприхватљиво понашања / <i>Persons with socially unacceptable behavior</i>	3 038	2 004	1 034
Психички болесна лица / <i>Mentally ill persons</i>	179	99	80
У стању различитих социјално-заштитних потреба / <i>Persons in different social and protective needs</i>	25 855	13 538	12 317
Без специфичне категорије / <i>Without specific category (others)</i>	1 975	1 062	913

¹⁾ Видјети методолошка објашњења
See methodological explanations

30.3. Пунољетни корисници према категоријама у 2013.¹⁾
Adult beneficiaries by category in 2013¹⁾

	Укупно <i>Total</i>	Мушки <i>Male</i>	Женски <i>Female</i>
УКУПНО / TOTAL	153 891	77 369	76 522
Корисници субвенционирања трошкова / <i>Beneficiaries of subventions</i>	10 838	5 830	5 008
Са сметњама у психичком и физичком развоју / <i>Mentally and physically handicapped persons</i>	12 585	6 165	6 420
Друштвено-неприхватљиво понашања / <i>Persons with socially unacceptable behavior</i>	3 150	2 369	781
Психички болесна лица / <i>Mentally ill persons</i>	2 920	1 504	1 416
Који немају довољно прихода за издржавање / <i>Persons not having a sufficient income to support themselves</i>	65 987	31 339	34 648
У стању различитих социјално-заштитних потреба / <i>Persons in different social and protective needs</i>	57 282	29 580	27 702
Без специфичне категорије / <i>Without specific category (others)</i>	1 129	582	547

¹⁾ Видјети методолошка објашњења
See methodological explanations

30.4. Облици и услуге социјалне заштите проведене у 2013. – малољетни корисници¹⁾
Forms and services of social welfare conducted in 2013 – minor beneficiaries¹⁾

	Укупно Total	Категорија корисника / Category of beneficiary					
		угрожени породичном ситуацијом disadvantaged by family situation	лица са сметњама у психичком и физичком развоју mentally and physically handicapped persons	лица друштвено- неприхватљивог понашања persons with socially unacceptable behavior	психички болесна лица mentally ill persons	лица у стању различитих социјално- заштитних потреба persons in different social and protective needs	без специфичне катеорије without specific category (others)
УКУПНО / TOTAL	35 175	9 772	3 904	2 369	182	16 780	2 168
Старатељство и усвојење / Guardianship and adoption	1 245	653	129	66	40	222	135
Старатељство над малољетним лицима / Guardianship of minor persons	763	450	36	28	17	180	52
Старатељство за посебне случајеве / Guardianship for special cases	471	195	93	37	23	41	82
Усвојење / Adoption	11	8	-	1	-	1	1
Смјештај (упућивање) у установе / Placement (assignment) in institutions	663	401	187	8	7	33	27
У предшколске установе / In pre- school institutions	3	3	-	-	-	-	-
У дом за дјecu и омладину / In institution for children and adolescents	42	7	17	1	4	9	4
У установу за дјecu без родитељског старања / In institution for children deprived of parental care	147	133	8	1	-	5	-
Смјештај у другу породицу / In foster family	295	218	50	-	-	10	17
У ученички или студентски дом / In pupil or student hostel	14	8	4	-	-	-	2
У установу за рехабилитацију и заштиту / In institution for rehabilitation and care	87	16	65	-	2	1	3
У друге установе социјалне заштите / In other social welfare facilities	75	16	43	6	1	8	1
Васпитне мјере заштите и сигурности према малољетницима / Educational and protective measures to minors	606	89	7	487	2	9	12
Судски укор / Court reprimand	128	11	-	112	-	3	2
Појачан надзор родитеља или старатеља / Extensive surveillance by parents or guardians	73	25	6	35	2	4	1
Појачан надзор органа старатељства / Extensive surveillance by guardian organization	80	7	1	71	-	1	-
Појачан надзор у другој породици / Extensive surveillance in foster family	1	-	-	1	-	-	-
Упућивање у дисциплински центар / Assignment to disciplinary centre	-	-	-	-	-	-	-
Упућивање у васпитну организацију / Assignment to organization for upbringing	16	-	-	16	-	-	-
Упућивање у васпитно- поправни дом / Assignment to correctional institution	10	-	-	8	-	-	2
Упућивање у малољетнички затвор / Assignment to juvenile prison	-	-	-	-	-	-	-
Упућивање у установу за дефектне малољетнике / Assignment to institution for mentally-defective minors	9	-	-	9	-	-	-
Остале мјере / Other measures	289	46	-	235	-	1	7

30.4. Облици и услуге социјалне заштите проведене у 2013. – малољетни корисници¹⁾Forms and services of social welfare conducted in 2013 – minor beneficiaries¹⁾

(наставак/continued)

	Укупно <i>Total</i>	Категорија корисника / <i>Category of beneficiary</i>					
		угрожени породичном ситуацијом <i>disadvantaged by family situation</i>	лица са сметњама у психичком и физичком развоју <i>mentally and physically handicapped persons</i>	лица друштвено- неприхватљивог понашања <i>persons with socially unacceptable behavior</i>	психички болесна лица <i>mentally ill persons</i>	лица у стању различитих социјално- заштитних потреба <i>persons in different social and protective needs</i>	без специфичне катеорије <i>without specific category (others)</i>
Помоћ за осposобљавање и привређивање / <i>Assistance in vocational training</i>	1 230	25	1 178	4	-	19	4
Оспособљавање за рад и привређивање / <i>Vocational training</i>	721	-	717	4	-	-	-
Помоћ за рехабилитацију / <i>Assistance in rehabilitation</i>	491	25	451	-	-	15	-
Укључивање у радни однос / <i>Employment</i>	15	-	10	-	-	2	3
Укључивање у остале облике (кућна радиност) / <i>Inclusion in other forms of work (working at home)</i>	3	-	-	-	-	2	1
Новчане помоћи / <i>Allowances</i>	4 064	1 409	1 245	14	4	1 154	238
Стална новчана помоћ / <i>Permanent allowance</i>	537	96	99	4	-	337	1
Изузетна новчана помоћ / <i>Special allowance</i>	183	135	41	1	2	3	1
Једнократна новчана помоћ / <i>One- off allowance</i>	1 500	481	238	9	-	729	43
Права на доплатак за помоћ и његу од стране других лица / <i>Entitlement to additional allowance for assistance and care rendered by other persons</i>	1 134	69	867	-	2	5	191
Помоћ за опрему дјетета самохраним незапосленим родитељима / <i>Allowance to single unemployed parents for outfitting a child</i>	710	628	-	-	-	80	2
Остали облици заштите и услуга / <i>Other forms of protection and services</i>	27 367	7 195	1 158	1 790	129	15 343	1 752
Здравствена заштита на терет општине или центра / <i>Health care at the expense of municipality or social welfare centre</i>	125	56	14	-	2	26	27
Помоћ у рјешавању стамбеног питања / <i>Assistance in solving housing problems</i>	120	102	-	-	-	18	-
Мирење брачних партнера / <i>Reconciliation of spouses</i>	38	2	-	-	-	19	17
Њега и помоћ у кући / <i>Care and assistance rendered at home</i>	50	28	13	-	-	-	9
Помоћ у сређивању конфликтних ситуација (у породици, школи и сл.) / <i>Assistance in conflict resolution</i>	2 985	894	52	906	24	1 018	91
Услуге социјалног и другог стручног рада / <i>Services of social and other professional work</i>	21 063	4 771	953	884	103	12 942	1 410
Помоћ за исхрану, огрјев, одјећу и обућу / <i>Allowances for food, fuel, clothing and footwear</i>	2 986	1 342	126	-	-	1 320	198

¹⁾ Видјети методолошка објашњења
See methodological explanations

30.5. Облици и услуге социјалне заштите проведене у 2013. – пунољетни корисници¹⁾
Forms and services of social welfare conducted in 2013 – adult beneficiaries¹⁾

	Укупно Total	Категорија корисника / Category of beneficiary						
		корисници субвенцио-нирања трошкова beneficiaries of subventions	лица са сметњама у психичком и физичком развоју mentally and physically handicapped persons	лица друштвено-неприхватљивог понашања persons with socially unacceptable behavior	психички болесна лица mentally ill persons	лица која немају довољно прихода за издржавање persons not having a sufficient income to support themselves	лица у стању различитих социјално-заштитних потреба persons in different social and protective needs	без специфичне категорије without specific category (others)
УКУПНО / TOTAL	92 389	1 218	15 864	2 482	5 546	22 273	30 754	14 252
Старатељство / Guardianship	1 835	86	863	57	369	69	207	184
Старатељство над пунољетним лицима / Guardianship of adult persons	859	38	434	15	234	36	68	34
Старатељство за посебне случајеве / Guardianship for special cases	976	48	429	42	135	33	139	150
Смјештај (упућивање) у установе / Placement (assignment) in institutions	747	37	210	3	165	46	242	44
У установу за рехабилитацију и заштиту / In institution for rehabilitation and care	64	-	49	-	12	-	3	-
У друге установе социјалне заштите / In other social welfare facilities	198	2	100	-	59	6	25	6
Смјештај у дом за стара лица / In institution for old persons	485	35	61	3	94	40	214	38
Помоћ за осposбљавање и привређивање / Assistance in vocational training	518	9	26	-	-	26	18	439
Оспособљавање за рад и привређивање / Vocational training	182	-	9	-	-	6	4	163
Помоћ за рехабилитацију / Assistance in rehabilitation	17	8	3	-	-	6	-	-
Укључивање у радни однос / Employment	291	-	-	-	-	9	7	275
Укључивање у остале облике (кућна радиност) / Inclusion in other forms of work (working at home)	28	1	14	-	-	5	7	1
Новчане помоћи / Allowances	37 696	278	11 823	437	2 837	12 108	6 397	3 816
Стална новчана помоћ / Permanent allowance	5 844	208	625	51	485	3 455	928	92
Изузетна новчана помоћ / Special allowance	2 245	21	108	111	182	1 069	599	155
Једнократна новчана помоћ / One-off allowance	12 516	44	1 739	202	782	6 290	2 579	880
Права на доплатак за помоћ и његу од стране других лица / Entitlement to additional allowance for assistance and care rendered by other persons	15 696	5	9 351	73	1 388	869	2 281	1 729
Помоћ за опрему дјетета самохраним незапосленим родитељима / Allowance to single unemployed parents for outfitting a child	1 395	-	-	-	-	425	10	960

30.5. Облици и услуге социјалне заштите проведене у 2013. – пунољетни корисници¹⁾*Forms and services of social welfare conducted in 2013 – adult beneficiaries¹⁾*

(наставак/continued)

	Укупно Total	Категорија корисника / Category of beneficiary						
		корисници субвенционирања трошкова beneficiaries of subventions	лица са сметњама у психичком и физичком развоју mentally and physically handicapped persons	лица друштвено-неприхватљивог понашања persons with socially unacceptable behavior	психички болесна лица mentally ill persons	лица која немају довољно прихода за издржавање persons not having a sufficient income to support themselves	лица у стању различитих социјално-заштитних потреба persons in different social and protective needs	без специфичне категорије (others)
Остали облици заштите и услуга / Other forms of protection and services	51 593	808	2 942	1 985	2 175	10 024	23 890	9 769
Здравствена заштита на терет општине или центра / Health care at the expense of municipality or social welfare centre	3 660	32	571	54	707	800	1 275	221
Помоћ у рјешавању стамбеног питања / Assistance in solving housing problems	182	-	3	-	-	52	93	34
Мирење брачних партнера / Reconciliation of spouses	1 537	-	2	37	11	41	304	1 142
Њега и помоћ у кући / Care and assistance rendered at home	279	15	29	48	3	5	126	53
Помоћ у сређивању конфликтних ситуација (у породици, школи и сл.) / Assistance in conflict resolution	4 283	6	178	412	316	296	642	2 433
Услуге социјалног и другог стручног рада / Services of social and other professional work	36 228	695	2 018	1 321	1 056	5 443	20 287	5 408
Помоћ за исхрану, огрјев, одјећу и обућу / Allowances for food, fuel, clothing and footwear	5 424	60	141	113	82	3 387	1 163	478

¹⁾ Видјети методолошка објашњења
See methodological explanations

30.6. Установе социјалне заштите и корисници*Social welfare institutions for children and beneficiaries*

	Установе / Institutions			Корисници установа / Beneficiaries					
	укупно total	установе за дјецу и омладину institutions for children and youth	установе за одрасле Institutions for adults	укупно total		установе за дјецу и омладину institutions for children and youth		установе за одрасле Institutions for adults	
				свега all	женски female	укупно total	женски female	укупно total	женски female
2004	14	6	8	1 180	521	570	168	610	353
2005	16	6	10	1 297	638	586	206	711	432
2006	14	6	8	1 369	691	626	247	743	444
2007	16	6	10	1 412	733	578	228	834	505
2008	15	6	9	1 441	780	590	251	851	529
2009	16	6	10	1 490	834	574	249	916	585
2010	16	6	10	1 467	819	546	231	921	588
2011	18	5	13	1 596	899	544	242	1 052	657
2012	20	6	14	1 694	943	583	258	1 111	685
2013	25	5	20	1 831	1 022	532	242	1 299	780

30.7. Запослени у центрима за социјални рад и установама социјалне заштите
Employees in social work centres and social welfare institutions

	Центри за социјални рад Social work centres		Домови за дјецу и омладину Children and youth's homes		Установе за инвалидну дјецу и омладину ометену у психичком и физичком развоју Institutions for disabled children and mentally and physically handicapped youth		Установе социјалне заштите за одрасле инвалиде и рехабилитанте Social welfare institutions for disabled and rehabilitating adults		Установе социјалне заштите за одрасле старије особе Social welfare institutions for the elderly	
	укупно total	женски female	укупно total	женски female	укупно total	женски female	укупно total	женски female	укупно total	женски female
2004	402	290	97	74	133	81	240	114	149	117
2005	419	300	100	76	146	87	229	109	169	127
2006	435	318	101	76	147	85	133	57	186	99
2007	466	340	106	82	153	90	129	58	214	164
2008	519	375	115	89	155	91	125	55	213	16
2009	524	394	122	95	150	93	126	59	248	189
2010	529	400	125	96	152	96	106	49	254	194
2011	529	398	120	92	146	91	89	40	289	218
2012	557	410	119	92	164	71	92	45	354	255
2013	557	429	50	36	218	151	98	51	413	314

30.8. Додатак на дјецу
Child's allowance

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Број корисника / Number of beneficiaries	23 720	26 415	27 599	27 829	28 357	29 245	30 268	29 674	27 281	26 534
Број дјеце / Number of children	33 373	36 819	38 172	38 373	39 433	41 063	42 480	41 636	38 552	37 503

¹⁾ Видјети методолошка објашњења
See methodological explanations